СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 262. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 10-го листопаду 1938. No. 262. Jersey City, N. J., Thursday, November 10, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ДЕМОКРАТИЧНА ПАРТІЯ СЛАБША, АЛЕ ЇЇ ПЕРЕВАГА В КОНГРЕСІ ВРЯТОВАНА

ВАШИНҐТОН. — Хоч висліди вівтіркових виборів іще не зовсім відомі, всетаки можна вже означити загально їх вислід так: сила правлячої, себто Демократичної Партії, значно ослабла, але вона все ще задержала перевагу в обох палатах конґресу.

Остаточний уклад сил іще не певний, одначе в краю виразно проявився зворот від Демократичної до Републиканської Партії. Вибрано між іншими: демократичну сенаторку Керевей в Арканзі, сенатора Джорджа в Джорджії й Смита в Савт Каролайні.

У Ню Йорку губернатором стейту вибрано кандидата Демократичної Партії, Герберта Г. Лімена, але його перемога над Томасом Е. Дюієм була незначна, бо всього 78,000 голосів. За Дюія заявилися переважно повіти середньої й північної частини стейту, за Лімена густо населені повіти на полудни, де лежить місто Ню Йорк.

АСЕМБЛІМЕН ЯРЕМА ВИБРАНИЙ.

НЮ ЙОРК. — Адвокат Степан Ярема, що кандидував утретє з Демократичної Партії на становище члена стейтової асемблі в Олбані, вибраний більшістю понад 4,000 голосів проти свого контркандидата, що мав поперття Републиканської Партії й Американської Партії Праці.

КРІВАВІ ВИБОРЧІ БІЙКИ В КЕНТОКІ.

ГАРЛАН (Кентокі). — Коло міста Евертса, 8 миль звідсіля на схід, прийшло зпиводу виборів до кількох стрілянин. Згинули в них три особи, між ними бувший депутат повітового шерифа.

Арештовано за стрілянину 8 осіб. Уряд задержав обчислювання голосів до часу, поки не настане спокій.

АМНЕСТІЯ ДЛЯ ВИБОРЦІВ.

СІЄТЛ (Вашингтон). — З огляду на вибори міський уряд звільнив з вязниці 15 осіб, що відбували там кару за невеликі провини. Їх пущено на вибори й дано їм до зрозуміння, що по виборах не потребують вертатися до вязниці.

ГОЛОС УМЕРЛОГО ВАЖНИЙ.

ПОРТЛЕНД (Ореґон). — 72-літній Елза Конер прийшов до виборів, зайшов до будки для голосування, зазначив свій бальот і впав неживий на удар серця. Один член родини покійного подав цей бальот виборчій комісії і його почислено як важний.

ОГОЛОШУЮТЬ ОФІЦІЯЛЬНО ВІЗИТУ КОРОЛІВСЬКОЇ ПАРИ.

ВАШИНҐТОН. — Департамент стейту подав офіціяльно до відома, що англійська королівська пара відвідає Злучені Держави в 1939 році.

На запит ґазетярів секретар стейту заявив, що візита має чисто особистий характер і не має ніякого політичного значіння.

Ґазетярі цікавляться питанням, чи англійський премієр Чеймберлин буде членом візитуючої ґрупи.

КРІВАВІ ВИБОРИ НА ФИЛИПИНАХ.

МАНІЛЯ. — Вибори на филипинських островах дали поважну більшість партії президента Кесона.

Шайка протихристіянських фанатиків напала на виборчий льокаль у Думаао, в провінції Капіс, знищила льокаль і вбила констабля.

СМЕРТЬ У ШПИТАЛІ ЧЕРЕЗ ПОМИЛКУ СЛУЖБИ.

ОРЕНДЖБЕРҐ (Ню Йорк). — У шпиталі „Рокленд Стейт" померли дві недужі особи, діставши через помилку невідповідний наркотик. Той сам наркотик були би дістали ще 17 осіб, якби шпитальна прислуга не відкрила була помилки.

МАЮТЬ ОПЕРУВАТИ СЕСТРИ ДІОНИ.

КАЛЕНДЕР (Онтаріо, Канада). — Всім пятьом сестрам Діонам мають лікарі витинати мигдалики й аденоїдні нарості.

Лікарі кажуть, що дівчата здорові, але невідповідний розвиток їх мигдаликів і аденоїдних наростей уже починає впливати на їх фізичний розвій.

ПРОДУКЦІЯ АВТОМОБІЛІВ ЗРОСТАЄ.

ДІТРОЙТ. — Союз Фабрикантів Автомобілів подає до публичного відома, що в „модельовім" році, котрий скінчився 30 вересня, автомобільні фабрики в Америці випродукували 2,704,999 автомобілів, або 70% всесвітньої продукції автомобілів.

СМЕРТЬ ВЕЛИКОГО КНЯЗЯ.

НЮ ЙОРК. — У місцевім шпиталі „Пост-Ґраджуейт" помер від запалення легенів у 35-тім році життя російський князь Юрій, правнук царя Миколи Першого. Князь жив в Америці 9 літ, займаючися декорацією домів.

ГОДУЄ ЧЕМПІОНА.

Бобі Ловшер з Лос Анджелесу має всього 2 роки, але він уже вміє кормити цього гусака на конкурс на виставу домашньої птиці. Він частенько його вмиває, думаючи, що чистість пір'я буде мати велике значіння при вирішенні суддів.

ФАТАЛЬНА ПОМИЛКА.

Канадійські гуси в своїм леті на полудне осіли в Моліні, Ілінойс, на місцевім летовищі, видно взявши мокрий асфальт за ріку. Осіли з такою силою, що потім робітники летовища лікували покалічені ноги й ґруди птиць.

СМЕРТЬ УЧЕНОГО В МУЗЕЮ.

Артур Коп, учений хемік, занятий у нюйорськім Метрополітальнім Музею Штуки, помер внаслідок вибуху хемікалій, котрих він уживав до задержування ржавіння бронзових річей у музею.

600,000 ДІТЕЙ БЕЗ ШКІЛ У ПОЛЬЩІ.

600,000 дітей у шкільному віці не можуть тепер знайти місця у вселюдній школі в Польщі. Нема грошей на ці речі!

ДОМАГАЄТЬСЯ 806,000 ЗЛОТИХ ЗА ПОСЕРЕДНИЦТВО.

Перед варшавським судом відбудеться розправа в процесі за провізію за посередництво при заграничній позичці для Польщі. Цей процес тягнеться вже від довшого часу. Вдова по посереднику Фатерзоні пізвала скарб держави, домагаючись 806 тисяч злотих. Позовниця твердить, що тільки завдяки інтервенції її мужа дістала Польща американську позичку в 1927 р.

ЗА НЕДОЗВОЛЕНИЙ ВИВІЗ 600,000 ЗЛОТИХ.

Апеляційний суд у Катовицях засудив якогось Друкера на 2 роки безоглядної вязниці, 50,000 зл. ґривни та на заплачення коштів процесу у висоті 11,000 злотих за те, що Друкер перепачкував з Польщі 600,000 зл. за кордон. Суд першої пістанції увільнив був Друкера.

ЩО КРОК „КОСЦЮЛКИ" І „ДОМИ ЛЮДОВІ".

У Чортківщині покінчили останніми часами будову, нових костелів і римо-кат. каплиць у Джурині, Антонові й Черкавщині. Підготовляють таку будову в Колендянах, Шманьківчиках, Ромашівці, Капустинцях і Швайківцях. „Доми Людові" викінчили в Шманьківчиках, Павшівці, Млинках, Заліссі, Костюшківці, Базарі, Свидовій, Тарнавці й у Білобожниці (Дім „Звйонзку Стшельцуф"). Приготовляють такі „Доми" в Бартошівці, Хомяківці, Улашківцях, Джурині, Чорткові, Зеленій, Білій, Заліссі й Пилівцях.

СМАЖИВ ЩУРА І СПАЛИВ ДВА ДОМИ.

Якийсь старий італієць на назвище Маше, що мешкав на 4 поверсі в одному домі на передмісті Шамбері, почав прижарювати собі на снідання... щура. Раптом спіртова машинка, на якій він ладив собі „сніданок", перевернулася. Більше ніж скромні меблі італійця станули в одній мені в огні. Вогонь обхопив не лиш цілий дім, але й перекинувся ще на сусідні три доми. Чох пожежники добре працювали, то таки два доми згоріли до тла, два інші сильно ушкоджені. Кількадесять людей опинилися без даху через... щура.

ДИВНА І ТРАҐІЧНА СМЕРТЬ.

Серед справді незвичайних умовин стратив життя нічний сторож одної фабрики в Ризі. Іван Бірхен, таке було його назвище, після ночи, в якій він виконував службу, положився спати на тапчані, високім ледви 20 цм. У сні він упав на підлогу так нещасливо, що скрутив собі карк і згинув на місці. Бірхен мав 32 роки, був цілковито сильної будови та чванився якнайкращим здоровлям. Такий катастрофальний вислід упадку з невеликої висоти викликав величезну сензацію серед ризьких лікарів.

МОТИЛІ РОЗБИЛИ ЛІТАК.

В околицях Барі, в Італії, військовий летун, виконуючи вправи літаком, стрінув на висоті 500 метрів хмару мотилів-одноднівок. Думаючи спочатку, що це ніяка небезпека, влетів апаратом у цю мотилеву хмару. Та по кількох хвилинах переконався, що небезпека велика, бо мотилі позабивали собою всі машинові отвори до тої міри, що апарат перестав ділати. Летун мусів рятуватися при помочі легкопаду, а літак упав і розбився.

НЕҐРАМОТНІСТЬ У ПОЛЬЩІ.

1937-го р. було в Польщі 6,300,000 неграмотних, з того 850,000 по містах.

ВИЗНАЧЕНО РЕЧЕНЕЦЬ ДРУГОГО ПРОЦЕСУ ПРОТИ ГАЙНЕСА.

НЮ ЙОРК. — Друга розправа проти Джеймса Гайнеса, лідера Тамані Голу в західній частині Гарлему, обвинуваченого за звязки з ґенґстерами, відбудеться по Новому Році.

АРЕШТУЮТЬ ЗА ВБИВСТВО МАТЕРИ.

НЮ ЙОРК. — 17-літню дівчину Еву Копилчак, що зголосилася до шпиталю для умово хорих і призналася до вбивства своєї матери, Христини Пятак, арештувала поліція за вбивство й поставила перед велику лаву присяжних.

АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ: ХТО ТО МАЄ ПОДБАТИ ПРО УДАЧНИЙ ВИСТУП НА УКРАЇНСЬКІМ ДНІ НА СВІТОВІЙ ВИСТАВІ В НЮ ЙОРКУ? ЧИ НЕ КОЖЕН ТА КОЖНА З НАС? ПОКАЖІМ, ЩО МИ СВІДОМА НАЦІЯ!

UKRAINIAN AMERICAN EXPOSITION ASSOCIATION
P. O. Box 1014, Church St. Annex, New York, N. Y.

Чеки й почтові перекази виписувати на імя:
NICHOLAS MURASZKO, Treas.

ЧЕСЬКІ СТУДЕНТИ ЗНИЩИЛИ БЮСТ МАСАРИКА

ПРАГА. — Чеські студенти університету, вислухавши лекції одного свого професора про першого президента й „батька" Чехословаччини, Томи Масарика, пішли до вестибулю і там знищили бюст Масарика. Цей учинок яскраво ілюструє ту зміну в поглядах на ріжні суспільні справи, яка в останніх тижнях зайшла в Чехії. Та безмірна любов, яку чехи плекали до творця Чехословаччини, Томи Масарика, обернулась у ненависть, коли показалося, що його політика помилкова, а основи, на яких він побудував Чехословаччину, крихкі.

АНГЛІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ ПРИНЯВ ЗАПРОШЕННЯ РУЗВЕЛТА.

ЛОНДОН. — Англійський король виголосив у часі відкриття нової сесії англійського парляменту промову, в якій підкреслив миролюбні заходи своїх міністрів, а також зазначив, що він радо приймає запрошення президента Америки, Рузвелта, відвідати Злучені Держави Америки наступного року, коли то король буде відвідувати Канаду. Вкупі з тим один із перечулених послів висказав своє побоювання, що король у часі свого побуту в Америці готов зіпсути свою „королівську англійщину" та набути простакувати американські вирази, такі як „сез ю" і т. п.

НІМЦІ МСТЯТЬСЯ НА ЖИДАХ.

БЕРЛІН. — Вслід за постріленням німецького секретаря амбасади в Парижі жидівським хлопцем Ґріншпаном німецька преса скріпила свою протижидівську кампанію. Також уряд загострив свої протижидівські міри. Німецька преса говорить, що вона знає добре, чим знаряддям був Ґріншпан. Це міжнародне жидівство пустилося на терор і старається вбивствами боротись із немилою собі струєю.

ГІТЛЕР ДОМАГАЄТЬСЯ КОЛЬОНІЙ.

БЕРЛІН. — Гітлер виголосив промову, в якій сказав, що він вдячний тим чужинецьким дипльоматам і державним мужам, котрі прямують до справедливого вирішення европейських справ та до спокою. До переможних держав зо світової війни Німеччина вже нічого не має, говорив Гітлер, тільки хоче повороту кольоній, які Німеччині зовсім неоправдано забрано. Коли ті держави віддадуть Німеччині її кольонії добровільно, то дуже добре. А коли ні, то Німеччина пошукає якихось інших способів, щоб їх назад дістати.

НІМЦІ ДОМАГАЮТЬСЯ ШКІЛ У РУМУНІЇ.

БУКАРЕШТ. — Німці, що мешкають у Румунії, розпочали пропаганду за те, щоб румунський уряд дав їм ріжні національні полекші, а передвсім німецькі школи. Заразом провідник румунських німців, Фабріціус, заявив, що вони не думають добиватись автономії.

З УКРАЇНСЬКИХ ГАРАЗДІВ ПІД ПОЛЬЩЕЮ.

ЛЬВІВ. — У вересні ц. р. святкували волинські українці, мешканці міста Лановець, 950-ліття хрещення України. В часі походу, коли несено гарно прибраний і в національних барвах мальований хрест, напала на похід юрба польських вуличників і почала їх побивати та обкидати камінням. Похід мусів вернутись і залишити хреста в церкві.

ПОДІЇ В ГНИЛИЧКАХ.

ЛЬВІВ. — Вночі з 10 на 11 жовтня ц. р. хтось обкидав болотом напис на шкільному будинку, понищив портрети державних мужів у шкільній кімнаті та розкинув летючки. В звязку з тим переведено слідство й арештовано кількоро людей, між ними молодого кооперативного крамаря Васькевича, який у часі допитів захворів нервово і кинувся на поліціянтів. В Гниличках настановлено варту з 80 людей, яка відповідає за порядок.

ПРОТЕСТ ПРОТИ ЯПОНІЇ.

ЛОНДОН. — Три держави, Злучені Держави Америки, Англія і Франція, в найближчих днях вишлють рівночасно свої протести до Японії за те, що вона не позволяє чужим фірмам доставляти їхні товари здовж ріки Янгце до глибини Китаю. Японська влада ту заборону пояснює тим, що це воєнна смуга і торговля в ній небезпечна. Згадані держави підозрівають, що ця заборона означає замкнення „вільних дверей" у Китаю.

АНГЛІЯ БЕЗ ГАЛАСУ ЗБРОЇТЬСЯ.

ЛОНДОН. — Премієр Чеймберлин заявив у парляменті, що англійський уряд робить енерґійні заходи, щоб у можливо найкоротшому часі узброїти Англію так, як цього вимагають нинішні потреби.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

НАЦІОНАЛЬНОСТІ В АМЕРИЦІ

Підчас сьогорічних осінніх виборів виринуло зовсім несподівано, як одно з пекучих питань політики в Америці, питання національности імігрантів. Дійшло до того, що про неї заговорили урядники, політики й провідники, розписалися ґазети й журнали. З уст деяких політиків та зпід пера деяких журналістів і публіцистів упали притому слова й вискази, що мусять застановити кожного думаючого чоловіка.

Наперед політики жалуються, що цю справу взагалі піднесено на публичний вид. Забувають ці політики, що вони самі при кожній нагоді, стаючи перед зборами, зложеними виключно з одної національности, не поминали ніякої нагоди промовляти до цих зборів не як до американців, але як до америкаців даного походження. Коли те саме роблять інші політики, або ці самі імігранти, вони рвуть на собі волосся.

Саме при цих останніх виборах самі американські партії це все робили. Як одна партія припадково йменувала італійця своїм кандидатом, друга взяла італійця на інше становище. Як одна партія встановила ірляндця менаджером для головного кандидата, друга собі йменувала ірляндця на подібне важне партійне становище. Таке саме роблено з муринами, з католиками, поляками і так далі. Колиж рух, раз почитий, на цьому не задержавсь, а заточував щораз дальші круги, коли він захоплював щораз дальші імігрантські ґрупи, тоді, аж тоді почали репетувати політики, котрі могли до цього не допустити, якби були того руху зовсім не починали.

Колиж рух уже почався надобре, стали його душити гістеричним криком. Саме під пору трапився розбір Чехословачини, і ось гістеричним американським журналістам провиділося в Америці повторення долі Чехословаччини. Одна така гістерична ґазета, прочитавши про рішення союзу українських демократичних клюбів у стейті Ню Йорк домагатися „признання" для себе від Демократичної Партії, вийшла з перестрашеною статтею, в котрій малює не більше й не менше, а те, що від такого виступу українських демократичних клюбів Америку може стрінути доля Чехословаччини. Ґазета дійшла до того, що навіть порівняла становище клюбів щодо давання посад Демократичною Партією з закидами судетських німців проти Чехословаччини, що, мовляв, не дає посад. Це все завершується арґументом, що, мовляв, наставання на національні ріжниці зруйнувало Чехословачину, отже наставання на національні ріжниці зруйнує й Америку.

Усякому чоловікові, що приглядається до життя в Америці й Европі тверезими очима, ясно, що европейськими мірилами не можна мірити обставин в Америці. Становище національностей в Америці інакше, ніж становище національностей в Европі, а з признання національностей в Америці не може прийти до розпаду Америки просто тому, що в Америці ніякий нарід не займає спеціяльної території, як це є в Европі.

Колиж іде про дразнення національних почувань імігрантів в Америці, то можна сказати, що ніщо їх так не дратує, як власне цього роду нерозумне й гістеричне ставлення справи, якого допускаються ґазети, що їх обовязком повинно бути помогти людям дивитися на справу розумно.

ЗМІНИ НАСТРОЇВ У ЧЕХІВ

(Допис із Праги).

Між чехами по великій протрі в справі Судетів наступили великі переміни і в настроях суспільности та міжпартійних відносинах. Взагалі праві партії приходять тепер до більшого впливу. Обурення на „союзників", що на їх приречення през. Бенеш і премієр Годжа опирали всі свої надії, і що в такий скандальний спосіб зрадили чехів, коли ті попали в скрутне положення, загальне.

Найбільше заболіло чехів те, що навіть їх возлюблені „русове", не зважаючи на всі обіцянки і вибудування майданів для большевицьких літаків, їх остаточно зрадили і ні пальцем не кивнули на їх оборону.

А то ціла Чехія аж горіла одушевленням до московського комунізму і біля 500 товариств для його попирання позакладали були чехи. Але тепер, по такій ґенеральній компромітації Совєтів у справі допомоги для загрожених чехів, страшна хвиля обурення перевалилась через цілий край і під впливом того обурення уряд ґенерала Сирового розвязав не лише всі такі товариства, але й цілу комуністичну партію взагалі.

Як іще перед пів роком усе горіло ненавистю до Німеччини, так тепер настрої стали цілком інші. Чеська преса, обговорюючи міжнародне положення Чехословаччини й її будучу міжнародню політику, підкреслює, що чеська політика мусітиме йти по лінії сталої співпраці з урядом Німеччини та стати цінною помічницею для цієї держави.

І так, у часописі „Народна Політіка"' забрав голос відомий чеський публіцист Бавер. Обговорюючи справу безпеки Чехословаччини та її границь, він висказує думку, що тут буде рішати безпосередня спільна чесько - німецька робота як в області політичній так і господарській. Та інші щоденники стверджують, що нова загранична політика Чехословаччини мусить опиратися на реальнім оціненні ситуації, яка витворилася в середущій Европі.

Як бачимо, то чехи нарешті знову вертаються до „реалізму" і до „реальної" політики, якої їх учив стільки десятків років „татічек" Масарик.

І тепер, якби він іще жив і був здоровий, то не допустив би був розважаючи всі „реальні можливості, до такого погрому, якого від останнього розбору Польщі (1795 р.) ще не було.

Часопис „Венков", що є орґаном аґраріїв, котра то партія є тепер найсильніша в Чехословаччині, заявився за введення в Чехословаччині (а радше тепер уже лише в Чехії) системи однопартійної, щось так, як у Німеччині. Очевидна річ, що власне тою одинокою, правлячою партією мали би бути аґрарії.

Інші знову часописи є за створення трипартійної системи, яка обіймала би партії праві, центральні і ліві. Проект такого — на анґлійський зразок — уґрупування є реальніший.

Соціяльна демократія виступила з другого Інтернаціоналу, що його заложив Фріц Адлер (той, що застрілив австрійського міністра, ґрафа Штірґка). Та партія прийняла тепер назву „Народньої Робітничої партії". Вона тим зазначила, що може й хоче взяти участь у новім національнім уряді.

Як відомо, бувший президент Бенеш задержався по дорозі до Америки в Лондоні. В Америці має він викладади в університеті в Шікаґу про демократію. Він, вернувшися рік по війні до краю як міністер заграничних справ, мусів також вступити до якоїсь партії; но, і вступив до кльофачівців, то є до народніх соціялістів. Вони очевидно нічого спільного з німецькою партією гілервтіцві не мали, а є радше радикальною партією дрібного міщанства, залізничників і т. ін., а притім партією дуже крикливою і москвофільською. Тут належать переважно і „Соколи", котрих голова, Буховски, є міністром освіти. Він не могтиме далі лишитись на своїм фотелі, бо „Соколи" виступають тепер дуже гостро проти жидів і масонів. Вони розкидають тепер по цілім краю летючки, в котрих жадають розвязання масонських льож, негайного рішення жидівського питання та викинення жидівських еміґрантів з краю. Очевидна річ, що на боці Бенеша нема ніякої вини. Вина є по стороні шовіністичної преси і стоячої під її впливом вулиці, які не допустили у відповіднім часі до уступок, що були доконче потрібні. Дурні і крикуни перемогли, та остаточно довели до її погрому.

Вратислав Пешек.

1648-мий РІК У ЛЬВОВІ

(Із літопису львівського Ставропигійського Братства).

В історії міста Львова, що її написав латинською мовою Вартоломей Зіморович коло 1656 року, сказано, що у Львові в 1453 році було вісім українських церков, у цьому міська Успенська церква при вул. Руській, звана теж Волоською. Отже, коли була міська церква, то при ній мусіло бути і Церковне Братство. Одначе Братські документи збереглися не всі. Від 1463 до 1521 р. нема історичних слідів, що торкалися Львівського Міського Братства. В 1521 р. стрічаємо такі обставини:

Коли в 1387 році польська королева Ядвиґа оконечно заволоділа Галицьким Князівством, у Львові стали поселятися німецькі та польські купці і ремісники. Як латинники зуміли заняти становище в маґістраті, то мало-помалу стали витискати украніців. Українцям приходилося зазнавати все більших кривд і упокорень. М. і. нашому священикові, коли йшов із Найсвятішими Дарами до вмираючого або з похороном, не вільно було засвітити свічки і мусів іти без дзвонення. Щойно коли священик увійшов на вулицю Руську, можна було засвітити свічку, співати та дзвонити.

Такі переслідування тяглися ввесь час (і до наших часів не устали). І так із літопису Церковного Братства під **роком 1648** (себто у році вибуху війни Хмельницького проти Польщі) довідуємося:

Один із членів Братства занедужав смертельно. Покликаний до дому священик ніс Найсвятіші Дари при свічках і звуках дзвіночка. За це старшину Братства покликали до ратуша та засудили на заплату кари трицять гривен.

Не зважаючи на переслідування та великі тягарі, завдяки старанням Братства його майно постійно зростало. При річній ревізії каси виявилось готівкою 8,212 злотих і 17 сотиків, під заставами 12,180 злотих і 8 сотиків, а на письменні зобовязання 15,036 злотих. (На тодішні часи був то величезний маєток, одначе війна зїла ті засоби).

До війни України проти Польщі мусіло дійти. Політичні та релігійні переслідування, сваволя та несправедливість польських панів, загорілість латинського духовенства та безцеремонні заходи перетягти український нарід на латинство примусили козаків збройно боронити своєї незалежности. Під проводом Богдана Хмельницького козаки розгромили польські війська під Жовтими Водами і коло Корсуня та під Пилявцями і вирушили на Львів.

Князь Ярема Вишневецький, воєвода Тишкевич і ломжинський староста Єронім Радзєйовський, втікаючи зпід Пилявців, прийшли до Львова. Зібрали на нараду шляхту, яка була в місті, та заявили, що готові ставити спротив неприятелі під мурами Львова і битися в міських мурах. Потім наложили на Львів контрибуцію, а коли місто не дало стільки, скільки вони домагались, приказали кожному під **присягою віддавати все срібло та золото, яке лише хто має, нібито тому, що вони будуть карбувати гроші, без яких тяжко булоб далі вести війну.** Кожний мусів віддати визначеним збірщикам усе, що мав. Притому **Церковне Братство втратило не тільки всі вище згадані гроші, а забрали йому всі срібні предмети, яких не вспіли сховати. Всього Братство мало втрати на 27,398 зл. і 15 сотиків.** Поляки зібрали грошей на міліон злотих і срібла на 300,000 і з усім тим добром утекли, а місто полишили на ласку долі. Вкінці прийшли козацькі війська, почалась облога Львова. Треба було піддатися. Послами від міста були 2 поляки і 1 вірменин, а від українців старший церковний брат Павло Лаврисевич. На контрибуцію Успенська церква заплатила 3,492 злотих і 7½ сотика. Крім того дала великий позолочений хрест вагою 24 гривен і 8 лутів, зроблений 1637 року, та дві євангелії, оправлені у срібло. Та **Хмельницький приказав маґістратові хрест і євангелії звернути до церкви.** Щоб злагіднити домагання Хмельницького, вжили до того старшого брата Лаврисевича; йому вдалося виєднати прихильність гетьмана. Та це зовсім не зменшило ненависти поляків супроти їх сусідів українців. І поляки старалися шкодити українцям, де тільки могли. Як доказ може послужити подія, яка сталася при відбиранні контрибуції, коли старший церковний брат Андрій Стрілецький предложив хрест і євангелія. У братських книгах про це написано таке: „Знеслисми до радчой ізби судовой і крест великий злоцістий і дві Євангеліє напрестольния в досках сребних, одно злоцістоє і другоє — білоє.*) На тот час, гди пан бурґрабія презентовал в ізбі натрафилися козаки Пана Хмельницкого, а міновите (а саме) Пан Іван Виговский писарь Військовий Гетмана Хмельницкого. Випитавши Панов Радец: что то за сребро? дали достаточную справу, власне як било. Теди міновите той крест і дві Євангеліє розказал аби не кладено того до реґестру окупуюж, але власне аби отдали іменем Панове Радце до церкви нам. І на завтріє і на третій день іменем Гетманским розказал, аби нам отдали, а **скриньку з сребром** Пан Гайдер **(бурмістр) повиділ і написал в реґестру, же отдали Тугай беєви... Потом по оттягненю от Львова козаков і татар, зостал той крест і** дві **Євангеліє у Панов Радец** през **кілька неділь. Старалисмися у них долго, аби нам то отдали, залідве, залідве отдали** през Пана Андрея Вахловича Бурмістра на тот час будучого, **которому поклону на Панов Радец отобрал от нас за то золотих сто, на що і квіт дан своєю рукою написаний, а єму самому далисьми зособна золотих десять".**

До армії Хмельницького приставали більшими відділами галицькі українці, за що потім поляки страшно пімстилися. Так напр. намісник Кракова Загодовський після відступлення козаків приказав відрубати голову українському священикові та кільком міщанам, розбити церкву, розвалити престоли, поницити образи. Подібне діялось і в Рогатині: одних саджали поляки на паль, інших вішали і т. д. (**Рукопис** Церковного Братства ч. 403, стор. 31).

*) Злоцісте — значить є рібне позолочене, біле — срібне, непозолочене.

ГОТОВМОСЯ ВСІ ДО МАНІФЕСТАЦІЇ

Як відомо всім, у суботу пополудні, 19. цього місяця, відбудеться в Мангетен Сентер велике протестаційне віче, спрямоване проти тих жорстокостей, які завдає польська влада українському народові на західніх українських землях. Перед протестаційним вічем відбудеться вулицями Ню Йорку масова маніфестація, з відповідними написами, яка матиме на цілі звернути увагу культурних людей на те, що діється в Польщі. Назва вулиць буде подана, як тільки вони будуть визначені поліцією.

Завданням усіх українських громадян і громадянок взяти у тому поході якнайчисленнішу участь. Бо не сміємо сидіти бездільно в той час, коли польське вояцтво й поліція тяжко побивають наше безборонне населення, нищать його дорібок, валять їх будинки та тисячами замикають до тюрем. Колиб ми у той страшний час сиділи тихо й не стanули чинно в обороні наших братів і сестер, наших батьків і матерей, нашого цілого народу, то тим ми далиб доказ не лише браку національної свідомости, але й браку людяних почувань у нашім серці, браку християнської моралі. Ми мусимо виконати цей національний, гуманний і релігійний обовязок, навіть колиб ми мали те переконання, що ним відразу нашим братам не поможемо.

Та факти вказують, що тими масовими здвигами і протестами ми таки завдаємо ворогам тяжкі удари. Бо життя і забезпека кожного народу залежать на далеку мету від доброї опінії про нього серед інших народів. Нарід, зорґанізований на розбишацьких основах, може хвилево осягати успіхи у своїх зносинах з іншими народами. Одначе на далеку мету він таки мусить провалитись. Не поможе внутрішня зброя, не поможуть союзи з іншими народами. А що воно так, переконує нас наглядно те, що діялось недавно в міжнародній політиці.

Змінюються нині ті кордони, які ще вчора видавались непорушні. При кожній зміні зазнають полекші одні, чи інші поневолені народи. Вили**кої полекші зазнали ті наші брати на Закарпатті, які тепер оформилися в державну одиницю — Карпатську Україну. Та це тільки маленький відсоток українського народу зазнав цеї полекші. Рівночасно з полекшею на Закарпатті Польща повела жорстокі переслідування на тих українських землях, що є під її пануванням. Не лекше живеться українцям під совєтською владою та в румунськім ярмі.**

Ми мусимо в цю хвилю звернути увагу світу на ті відносини, Ми мусимо здирати маску з наших ворогів, які, повнюючи скрито варварські вчинки, хочуть в обличчі світу уходити за культурних людей.

А висвітлюючи ці страхіття, які діються на українських землях, мусимо рівночасно домагатися від світу самовизначення для всіх українських земель. Ми маємо за собою довгу і світлу державницьку історію, маємо багату традицію, глибоку культуру. Нам уповні належиться державницьке самостійне життя нарівні з іншими народами. Тому домагаймося його. Висвітлюймо перед світом, що марні його розрахунки на мир, коли він думає держати в тяжкому поневоленні величезний 45-міліоновий український нарід!

Беручи участь у маніфестації, кожний з нас причиниться до полекші долі наших братів не лише словами і тихим зідханням, але і чином.

Тому — всі на маніфестацію!

Реф. проп.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ДУМАЙЛО

Оповідання.

(За Анцеґрубером).

(1)

Павло Райда пишеться, та Павлом Думайлом кличуть його. Таке іменище дали йому люди в селі. Думайлом стали звати його ще коли був малим хлопцем. Це тому так, що він усе думав. Не так тому, що думав, а тому, що не про те думав про що думали його однолітки, і думав не так, як вони думали. І інші хлопці думали. Думали від хвилі, коли рано розплющили очі, аж до хвилі, коли в ночі вснули. Вони думали, що вже пора встати і поснідати. Думали, що, поснідавши, треба гнати худобу на пасовиско, або щоби йти до якої роботи. Думали, що добре було би, як би ту роботу чорт взяв. Думали, щоби з чужого поля взяти картофель або кукурудзи і на пасовиску спекти. Думали, як би то з чужого саду захопити яблук, чи грушок, чи сливок. Думали, як би то роздобути гроші на тютюн, або як здобути серце якої дівчини. Думали, як би то навчити розуму суперника, що добирається до їх милої. Про всяку всячину думали хлопці, пізніше парубки, однолітки Павла Райди.

Павло Райда не про такі річи й не про такі справи думав і обмірковував їх. Він думав про таке, що іншому на селі і на гадку не прийшло би погадати. Не треба гадати, що Райда думав про таке і так, про що і як в церкві з проповідальниці заборонювано думати, або про що думати звав непростимим гріхом катехит у школі. Отже Павло Райда ніколи не думав про те, що стоїть у святім письмі, що катехит казав у школі, або проповідник у церкві. Про такі річи він ще не потребував думати, бо скрізь кругом нього лежав ще непередуманий величезний запас матеріялу, який треба було передумати. Павло Райда все думав, щоби вигадати відповідь на питання, чому щось є так як воно є, не так як є що інше. Бувало й думав, що це й те є подібне до себе або й однаке, хоч люди гадають, що то дві, до себе цілком неподібні річи.

Ось такі то думки бували у Павла Райди. Ті думки морочили його від хвилі, коли проснувсь аж до хвилі, коли знов уснув. Лежав, сидів, чи йшов, він постійно був задуманий, бо морочило його якесь питання. Як ішов дорогою, то не чув нічого, не бачив нічого, так його душа потопала в його думках. Бувало, що, йдучи, вдарив собою об який стовп, або яке дерево, або й об кого стрічного, як цей не уважав, щоби задуманого оминути. Бувало, що його троха не розїхали, як він не бачив, що просто на нього йдуть коні, і не чув, що фірман гопкає.

Питання, на які той Павло хотів вигадати відповідь, він все виповідав голосно. Люди чудувалисся, чуючи такі, як вони казали, безглузді питання. Ще більше дивували їх його відповідь на ті питання, або вигадані ним порівняння. Люди називали їх дуже мудрими, або страшно дурними. Коли йому сказали, що його відповідь на його власне питання дурна, то він взивав їх, щоби йому сказали мудріше. Колиж й ніхто інший не годен був на це його питання відповісти, то його це дуже тішило. Звичайно люди казали, що всі його питання дурні і щоб відповісти на них, думають лиш голови без одної клепки. Питання, які Павло Райда передумував і які його назвище перемінили на Думайло, були, приміром, такі:

— Чому вода, котра пливе згори, не пливе під гору? Чому залізо в літі на сонці гарячіше як все інше, а в зимі зимніше? Чому з яєчка хруща вилазить не хрущик, а гусільниця, і чому з яйця курки вилазять курята, не гусільниця? Що квочка зробилаб, як би з покладків під нею повилазили гусільниці? Годувала би їх, чи поїла би? Що корова зробила би, як би їй не вродилося теля, лиш якби знесла яйце? Чи сиділа би на яйці так як квочка? Чому з зеленого стебла виростає жовте збіжжя і чому з зеленої гички вицвитають червоні, сині, жовті й білі цвіти?

(Дальше буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

МАНЧЕСТЕР, Н. Г.

Нарис роботи місцевої громади.

Одинока свідома українська громада в стейті Ню Гемпшир, висунена далеко на північ, де починається підгіря Гвайт Мавнтен, котра поселилася тому кількадесять літ, є в Менчестер, Н. Г. Як звичайно наші люди з любови до своєї віри, котра все і всюди потішає їхню долю, насамперед зорґанізували церковну громаду і набули церкву, при котрій почалось нове життя на еміґрації. До цеї громади почали горнутися свідомі українці. З поступом родилися світські організації, в першій мірі відділ Українського Народного Союзу, котрий тепер гарно розвивається. Бо громадяни Манчестеру пізнали, що хто є членом Союзу, той не потребує гризтися за долю своєї рідні. Бо Батько Союз сам подбає. Притім члени Союзу читають свій часопис „Свободу", стають свідомими членами громади. „Свобода" все веде своїх читачів до кращого завтра. Вона ставить ідею і волю свого українського народу на першім місці.

Коли громада старілась, молодь підростала тай ставала до народньої праці разом зо своїми батьками. Дався відчути брак Народнього Дому, де молодь малаб свій рідний притулок та не тягалась по чужих.

До такої важкої праці взялися передові громадяни і члени Союзу — Н. Маркович, гром. Добрянський, Ю. Дашків, Новосад, Кухар, Мигаль, Петрик та інші. Гром. Маркович, як молодий щирий лемко, знає, як постояти за своє. Наші браття лемки нам дуже добре знані: що не почалиб, то мусять довершити.

От така постанова запала і в Менчестері тому пару років: гром. Маркович прирік, що доти не спочине, доки не збудують Народнього Дому. Щоби мати більше впливу в американськім житті, згадані громадяни зорґанізували Громадянський Клюк, до котрого приймали і інші народності з тим застереженням, що уряд має бути все зложений із самих українців, що пишуть і читають по українськи. Почалась праця не тільки збирання жертв, але і праця освітньо-культурна. Влаштували кілька відчитів та концертів. На такі підприємства все запрошували визначних американців, котрі одушевлялись багатою культурою України. Опісля самі вивчувались історії України і на чергових концертах виступали з відчитами про Україну. І от цей Українсько-Американський Клюб цього року на весні закупив два будинки, котрі перебудувано на дім, що на нім пишається величавий напис по анґлійськи на жовто-блакитнім полі — „Юкрейніян-Амерікен Сітизен Клоб". Хто переходить, то стає і придивляється до цього. Наші громадяни все тихо працюють, заховують закон нової своєї батьківщини. Деякі громадяни потратили працю. А як хто працює, то заробляє стільки, що прокормить свою сімю.

Наш нарід привик до всяких „депресій", то і цієї американської депресії не злякався, але вперто йшов вперед. Дім укінчено і його відкриття назначено на 25. вересня ц. р. Та тут повіяв страшний гураган і засягнув і стейт Н. Г. тай наробив багато шкоди. Дороги були закидані великими деревами так, що доїзд із околиць був неможливий і треба було відкриття Дому відложити на неділю, 2. жовтня. Запрошено на той день визначних бесідників міста Менчестеру і ґубернатора стейту Ню Гемпшир. Запрошено на бесідника з Бостону, Масс., гром. Н. Давискибу, котрий нераз заохочував громадян з Манчестеру до праці і також помагав своїм знанням та порадою.

На вище згаданий день зїхалось багато українців з усіх місцевостей; одні з цікавости, інші забавитись на бенкеті.

Точно в 2-гій годині отворилися двері нової святині для українців у Менчестері. Гості позасідали на свої місця. Кожний куток гарний, чистенький, тай і дух український панує. Внутрі я з цікавістю приглядався до ріжних декорацій. Перше впав мені в очі гарний образ нашого вождя полк. Е. Коновальця, що гарно обложений висів на стіні посередині Дому. А дальше вигляд нашого славного Києва, розмальований на стіні; далі Тарас Шевченко, І. Франко і заслужені наші герої. Коли вже всі заняли свої місця, встав предсідник Клюбу, гром. Добрянський і, відкривши програму свята, повитав всіх гостей у своїй власній хаті та передав до ведення програму тостмайстрові і першому предсідникові Клюбу, гром. Н. Марковичеві.

На першу точку програми гром. Маркович попросив о. Боберського, місцевого пароха, провести молитву. Опісля почалось приняття. До столів доносили наші гарно повбирані в українські строї дівчата. Коли гості добре покріпились, гром. Маркович подякував господиням за гостину і попросив до слова адвоката Солівена, кандидата на ґубернатора стейту Ню Гемпшир. Шановний бесідник почав свою бесіду про початки нашої еміґрації, котра не страхалась, а йшла в найтяжчі пенсилвенійські копальні добувати вугілля. І скільки їх там пропало! Інші йшли в індустріяльні центри, не знаючи звичаю ні обичаю цеї багатої країни. Далі адвокат Солівен згадав про українців і перейшов історію змагань України за свою волю; згадав про героїв, котрі віддали своє життя за свободу, за Петлюру, полк. Е. Коновальця, що їх замордували червоні бандити. Закликав, щоб українці були витревалі так, як американці, котрі прогнали анґлійське панування. „Перед вами є велика будучність, будьте горді зо своєї славної країни", говорив бесідник.

Дальше говорили конґресмен Рой, олдермен Річерд, комісар поліції та голова Американського Леґіону. Всі бесідники висказувалися щирими словами про українців. Гості нагородили бесідників гучними оплесками.

Дальше покликано до слова місцевого українського священика, о. М. Боберського, який говорив по анґлійськи й обширно змалював працю своїх українців на всіх ділянках. На закінчення побажав своїй громаді нових успіхів у своїй рідній хаті. Треба додати, що о. Боберський вихований в Америці, син патріотичних родичів, і йде слідами своїх батьків.

Кінцеву промову виголосив гром Н. Давискиба з Бостону, Масс. У своїй довшій промові бесіник змалював виїзд іміґрації зо старого краю, представив той біль старого краю. Бо Україна плакала за своїми дітьми, котрі через ворогів кидали рідну землю, ішли в світ, за море, шукати кращої долі та свободи. Опісля зясував життя на новій, незнаній землі. Закінчуючи свою промову, він сказав про враження, які викликала в нього „Нова Хата", та висказав пошану до менчестерської громади за її успіхи.

Накінець наші дівчата, в чудових народніх строях, відтанцювали кілька народніх танців, за що дістали бурю оплесків. Опісля гості дальше бавились до пізної ночи.

Гість з Бостону.

ЗАХОДАМИ ВІДДІЛВ 28, 98, 90, 305, 365. У. Н. СОЮЗУ, ТА ВІД. 243, 103, 108. У. Р. СОЮЗУ І ВІД 39 ПРОВИДІННЯ

:—::—: відбудеться :—::—:

В НЕДІЛЮ, 13. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 13, 1938)

в годині 2. по обіді

В A. WASAITIS HALL,

132 N. BALLEK STREET, FRACKVILLE, PA.

ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ

на котрім говорити будуть:

по українськи редактор „Свободи", **гр. Омелян Ревюк,**
по анґлійськи **гр. Григорій Герман,** заст. предс. У. Н. Є.

Просимо о численну участь українців з усіх околиць. Треба запротестувати проти поляків і мадярів, які намагаються захопити в свої лапи Закарпаття і знущаються над священиками і українським народом на українських землях.

Микола Бабяк, предсідник
Микола Максимчук, секретар **Дмитро Гайдамака,** касієр.

ПОЗІР! ЙОНКЕРС, Н. Й., І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА В ЙОНКЕРС, Н. Й

:—::—: святкуватиме :—::—:

ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО

В НЕДІЛЮ, 13. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 13, 1938)

В ГАЛІ ЦЕРКОВНІЙ

ПРИ CHESTNUT STREET and RIVERVIEW PLACE.

Початок у годині 6:30 вечором. — **Вступ вільний.**

Головний реферат виголосить редактор „Націоналіста" **п. Вол. Душник.**

Музичну програму виконає хор **„Боян" і хор шкільний дітей** під управою **п. М. Фатюка.**

Акомпаніямент піяна **панна Мілдред Середа.**

Запрошується всіх українців місцевих і позамісцевих на це свято. **Комітет.**

УКРАЇНЦІ МІСТА НЮ БРИТЕН, КОНН., І ОКОЛИЦІ!

ЗАХОДОМ ЗЛУЧЕНИХ ТОВАРИСТВ

:—::—: відсвяткується :—::—:

двацятьліття української державности на західніх землях України

ТОРЖЕСТВЕННИМ КОНЦЕРТОМ І ПРЕДСТАВЛЕННЯМ п. з.:

„ПАДОЛИСТ"

У НЕДІЛЮ, 13. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 13, 1938)

У ЦЕРКОВНІЙ ГАЛІ, 54 ВІНТЕР СТРІТ.

Поч. точно в 7:30 веч. — Вступ від особи 25 ц. Для дітей вступ вільний.

Дохід призначений на народні цілі.

Святочний реферат виголосить теольоґ У. П. Ц. Іван Білинський.

Музична програма бдує виконана хором мішаним і мужеським. Декламації виголосить шкільна дітвора. **Комітет.**

УВАГА! СИРАКЮЗ, ФУЛТОН І ОКОЛИЦІ УВАГА!

ЗАХОДОМ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ ЗЛУЧЕНИХ УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ

:—::—: відсвяткується :—::—:

ДВАЦЯТЬ-ЛІТТЯ ЛИСТОПАДОВОГО ЗРИВУ

(1918—1938)

В НЕДІЛЮ, 13. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 13, 1938)

в 8. годині вечором

В САЛІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ.

В програмі візьмуть участь: **Діточий хор** парохіяльної школи під проводом **Впр. Сестер Служебниць.** Сиракюзький **церковний хор** під проводом **уч. Заяця** й **Церковний хор із Оборн** під проводом **уч. А. Двораківського. Святочну промову** виголосить **д-р Льонгин Цегельський,** бувший міністер Західньої України.

Просимо всіх українців у Сиракюзах і околиці прийти на це свято й гідно разом відсвяткувати цю велику річницю українського зриву до державницького життя. **Комітет.**

УВАГА! ДЖЕРЗІ СИТІ Й ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

УКРАЇНЦІ, ГР.-КАТОЛИКИ! ОДИНЦЕМ, ГРОМАДАМИ ТА ПАРОХІЯМИ ПРИБУВАЙТЕ

НА ПРАЗНИК

50-ЛІТТЯ ЗАСНУВАННЯ ЦЕРКВИ

СБ. АПП. ПЕТРА И ПАВЛА

COR. GREENE & SUSSEX STE., JERSEY CITY, N. J.

У ЧЕТВЕР, 24. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 24, 1938)

(THANKSGIVING DAY, THURSDAY, NOVEMBER 24, 1938)

Програма празнику така:

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 20-го ЛИСТОПАДУ:

в годині 4. пополудні пічнеться св. Місія під проводом Впр. о. М. Маркова, ЧСВ. ВВ. і буде продовжуватися В ПОНЕДІЛОК дня 21, У ВІВТОРОК 22- і В СЕРЕДУ 23-го листопаду. Ранками в год. 9, а вечорами в год. 7-мій.

В ЧЕТВЕР, ДНЯ 24-го ЛИСТОПАДУ:

закінчення Ювилейного Свята, як слідує:

1. **Архієрейська Служба Божа** в годині 10:30 рано, котру відслужить **Ексцеленція Константин Богачевський,** епископ українців-католиків у Злучених Державах, при ласкавій співучасти Впр. Отців з сусідства і подальша, в українській гр.-катол. церкві при Greene & Sussex Sts.
2. **Святочна Ювилейна Академія в годині** 3. пополудні в галі У. Н. Дому при 181 Fleet St. Програма Академії: святочні промови, продукції місцевого хору під управою диригента Василя Гели і дириґентів з нюйорської округи; продукції шкільної дітвори під управою Впр. Сестер Василянок.
3. **Танці** в годині 8. ввечір, в галі У. Н. Дому при 181 Fleet St.

Всякі перекуски і напитки буде можна дістати коло церкви в парохіяльнім домі під ч. 55 Сусекс ул., а підчас академії і танців в У. Н. Домі.

ЗА ЮВИЛЕЙНИЙ КОМІТЕТ:

Григорій Євусяк, предс. Юв. Комітету. **о. Volод. Лотович,** душпастир.

ПОЗІР! РОЧЕСТЕР, Н. Й., І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

ЗАХОДОМ КОМІТЕТУ РОГАТИНЩИНИ

:—::—: відбудеться :—::—:

БАЛЬ

У СУБОТУ, 12. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 12, 1938)

В НАРОДНІМ ДОМІ (CIVIC CENTER),

831 JOSEPH AVENUE

Орхестра М. Юркова. **Вступ 25 центів.**

Громадяни! Дохід з цього балю піде на будову Народнього Дому в Рогатині. Приходіть громадно, де гарно забавитеся і поможете доброму ділу. 262

Комітет.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

З ЛИСТА ПРО ЛЯЦЬКІ ПОБОЇ У ЛЬВОВІ.

Один з наших читачів прислав нам листа від своєї сестри зо Львова. Передаємо його в уривках:

„Так, одна воєнна кріза минула, а друга почалася. Перша торкалася не наших людей, а ця почалася серед наших. Наших нещасних людей не минає ніяка біда: Все громиться на їхніх головах... і так їм „добре". Але я думаю, що так довго не буде, так довше не може бути, бо люди не можуть уже терпіти.

„А все те через тих „русинів", що тут справляють демонстрації.

„Сила народу вигнула від ворожих стрілів. Львів і решта краю скупані кровю невинних людей, бо, мовляв, „бідні поляки мусять боронитися"...

Не гризися, брате, буде ліпше!

„Твоя сестра М."

РАДІОВІ ПРОГРАМИ

Українська Євангельська Церква з **Фраквіл, Па.,** буде мати **програму Nov. 11-12, у годині 10.30 р ано, зо стації W.A.Z.L. Hazleton, Pa.** Прошу послухати нашої програми. І напишіть нам ваше враження. 262

Rev. PAUL BARTKOW,
25 S. R. R. St., Frackville, Pa.

УВАГА! ЗАХОДОМ УКР. ҐРОМАД ЮТИКА Й РОМ, Н.. Й.

——: буде передана :——

СЛУЖБА БОЖА

ЧЕРЕЗ РАДІО

В НЕДІЛЮ, 13. ЛИСТОПАДУ, ВІД ГОД. 10.—11 A. M.

ЧЕРЕЗ СТАЦІЮ W-I-B-X UTICA, N. Y.

Службу Божу відслужить **о. В. Кушіль. Співає** український хор **„Сурма"** під управою **дир. М. Запухляка.**

Проситься шановних ґромадян сусідніх українських громад: **Геркімер, Литл Фолс, Ст. Джонсвил, Рочестер, Сиракюз, Лі Сентер** і всіх довколичних фармерів не пропустити цеї хвилини. Будьте ґорді з цього перед іншою нацією. Багацтво славної української пісні це невмируща слава українського народу.

Вислухавши Богослуження, засилайте свої завваги на адресу стації **W-I-B-X, Utica, N. Y.,** або на адресу предсідника хору: **John Herbowy, 1116 Schuyler St., Utica, N. Y.** Якщо українське громадянство щиро відгукнеться на таку важну справу і піддержить датками, тоді можна буде дальше продовжувати таке важне діло для нас, українців. 262

Комітет Української Радіо-Програми: **Іван Горбовий,** предс.; **Іван Фицик,** заст. предс.; **Віктор Гузар,** кас.; **Тетяна Госюк,** секр.

УВАГА! БОСТОН, МАСС., І ОКОЛИЦІ!

ЗАХОДОМ ВІДДІЛУ ч. 238 УКР. НАР. СОЮЗУ

:—::—: влаштовується :—::—:

ВЕЛИЧАВИЙ СОЮЗОВИЙ БАЛЬ

У СУБОТУ, 12. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 12, 1938)

В NEW OAKLAND HALL

CUMMINS HIGHWAY, MATTAPAN, MASS.

Початок у годині 7. ввечір.

Шановні українці й українки! Щиро просимо Вас прийти численно на цей перший осінній Союзовий Баль. Сподіваємось, що Союзовці з Бостон, Сейлем, Тонтон, Ловренс, Масс.; з Провіденс, Вунсакет, Манвіл, Р. Ай.; та з Манчестер, Н. Г., численно прибудуть та всі спільно наче одна Союзова родина побавимось і погуляємо. Смачну українську перекуску приготовлять члениці Союзу Українок. До танців буде приграватиукраїнська орхестра. 262

За добру забаву ручить — **Комітет.**

Regardless of Price
NO BETTER WHISKEY IN ANY BOTTLE
WILSON THAT'S ALL
WILSON THAT'S ALL BLENDED WHISKEY
ONE QUART
QUALITY WHISKEY SINCE 1823
Wilson Distilling Co., Inc., N. Y. Blended whiskey. 90 proof. 72½% neutral spirits distilled from grain.

Короткозорий.

— Куди дивитеся?
— На Дністер.
— То не є Дністер, то Прут.
— Вибачте, бо я короткозорий.

ПОМАГАЙТЕ НИРКАМ негайно! Вживайте зілля на скору поміч! Як ваші нирки або міхур не функціонують правильно і мусите часто вставати вночі, маєте біль у ногах, синьо під очима, завороти й болі голови, як вам запухають суглоби або чуєте пекучі болі в сечових проводах, знайдете скору полекшу, вживаючи **Dufra Compound,** Зільної Гербати ч. 66. Спробуйте її негайно! Купіть пачечку ще нині! 75 цнт. Почтова оплата додатково 10 цнт. Питайте свого аптикаря або пишіть: **S. Kylo Laboratories, 105 — 3rd Ave., New York City.**

УВАГА! ДІТРОЙТ, ДІРБОРН, МІШ.! УВАГА!

ЗАХОДОМ ТОВАРИСТВА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ ВІДДІЛУ 292.

:—::—: влаштовується :—::—:

ПЕРШИЙ ОСІННІЙ ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ

В НЕДІЛЮ, 13. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 13, 1938)

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ, 4655 MARTIN ST.

Початок у 7. годині ввечір. —::— **Вступ 25 центів.**

До танців буде пригравати орхестра п. М. Рихлівського, що вдоволить молодих і старших.

На цей баль запрошуємо до численної участи шановних громадян Дітройту, Дірборн, Гемтремк і околиці, а спеціяльно Союзовців. Коли хочете добре забавитися і провести весело вечір зо знайомими, приходіть усі громадно на баль відділу 292., з чого чистий дохід піде на заплачення крісел до Народного Дому. 262

За добру і чесну обслугу ручить — **Комітет.**

ОСЬ ВАМ АВТА СИСТЕМИ ФОРДА „ВІ-8" 1939.

На світлині нові автомобілі „Форда Ві-8" на 1939 рік. Вгорі люксусовий Форд седан, внизу Фордовий Ві-8 Тудор седан. Кожний з тих моделів має свій виключний десень. Люксусовий автомобіль є в цілості филясто-лінійний, з низьким каптуром, у якому нема отворів, з низькою радіяторовою решіткою з ясного металю й широко розставленими лямпами. Фордів „Ві-8" має повну решітку й невпадаючі в очі отвори на заді боків каптура. Люксусові вози мають машини великої сили, бо на 85 парових коней, а „Форд Ві-8" машини на 85 або 70 парових коней. Оба автомобілі мають гидравлічні гальми. Ящики всі зо сталі. Люксусові авта можна дістати в 5 типах, а „Форд Ві-8" у трьох, причому покупець може вибрати собі кольор до вподоби.

УВАГА! РОЧЕСТЕР, Н. Й.! УВАГА!

ТОВАРИСТВО ЗАПОРОЗЬКА СІЧ,
відділ 367. Українського Народного Союзу
влаштовує

ПЕРШИЙ ОСІННІЙ БАЛЬ

У СУБОТУ, 12. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 12, 1938)
В ПАРОХІЯЛЬНІЙ ГАЛИ, 303 HUDSON AVE.

Початок у год. 7. ввечір. — Вступ 25 центів.

На той баль запрошується всі братства, товариства й всіх українців, місцевих і позамісцевих, до чисельної участи. 262

За добру забаву ручить — Комітет.

ТЕАТРАЛЬНІ ВИСТАВИ
НА СВЯТА СВ. МИКОЛАЯ Й РІЗДВА

ТРИ СВЯТО-МИКОЛАЇВСЬКІ ВИСТАВИ: 1) **Св. Миколай між школярами,** в одній дії; 2) **Свято-Миколаївська ніч,** в двох діях; 3) **Поміч Св. Миколая,** в двох діях ___ 40 ц.
СВ. МИКОЛАЙ НА СЕЛІ, в трьох відслонах, 10 осіб і гурт ___ 10 ц.
В НІЧ ПІД СВ. МИКОЛАЯ, в одній дії, Ф. Коковського, 6 осіб ___ 10ц.
В НІЧ СВ. МИКОЛАЯ, А. Лотоцького, 3 картини, 18 осіб ___ 25 ц.
ГОСТИНА СВ. МИКОЛАЯ, В. Хроновича, 3 особи 10 ц.
СВЯТИЙ МИКОЛАЙ, М. Пеленської, 3 дії, 14 осіб 15 ц.
РІЗДВЯНА КАЗКА, дві картини, з партитурою ___ 20 ц.
УКРАЇНСЬКИЙ ВЕРТЕП, І. Ґабрусевича, з партитурою, 6 осіб і пастушки ___ 15 ц.
З КОЛЯДОЮ, Вертеп для школярів, 10 осіб і гурт ___ 20 ц.
ВЕРТЕП, різдвяна картина І. Блажкевичевої, 13 осіб ___ 20 ц.
РІЗДВЯНИЙ ДАРУНОК, одна дія, 9 осіб ___ 10 ц.
СВЯТА ГОСТИНА, М. Курцеби, дві відслони, 13 осіб ___ 20 ц.
Окрема партитура ___ 40 ц.
ТРИ КНЯЗІ В ВИФЛЕЄМІ. Найновіший вертеп для хати і сцени. З додатком дитячого вертепу **„Божі Пастушки"** ___ 25 ц.
У НУЖДАРІВ, різдвяна картина, в 3 діях 13 осіб 25 ц.

Замовляйте в

"SVOBODA"

P. O. Box 346 Jersey City, N. J.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ.

САВТ БРУКЛИН, Н. Й.

Пятнацятьлітній ювилей 293 відділу У. Н. Союзу.

Дня 9. жовтня наш 293 від. У. Н. С. святкував пятнацятьліття свого існування. З цеї то нагоди в церковній салі відбулася святочна вечеря, а опісля танці для молоді і старших. Годиться тут згадати, що на це наше свято прибули гості не лише місцеві, але і з Ню Йорку й околиці.

Свято відкрив короткою промовою секретар відділу, п. Т. Вальорний. По привитанні гостей він сказав кілька слів про наш відділ та його розвій за останній рік. Опісля провід свята передав п. Марії Демидчук.

Пані М. Демидчук подякувала кількома словами і зчерги представила присутнім перших основників відділу та першого голову відділу, як теж п. Д. Галчина, головного секретаря У. Н. Союзу.

По цій короткій церемонії зачалася вечеря, до якої гарно приґравала орхестра. При кінці вечері наступили промови і привіти. Пані М. Демидчук попросила до слова першого голову відділу, п. С. Неґрича. П. С. Неґрич оповів про перші початки і трудноші, які відділ стрічав у самих початках. Другий говорив п. Дибак, також один з перших членів цього відділу. Опісля пані Анна Гладун, заступниця голови 204 від. У. Н. С. в Ню Йорку і головна орґанізаторка У. Ч. Х., О. Д. В. У., зложила гарні побажання набудуче нашому відділові. Вона старалася вказати кількома словами, чому наша жінка повинна належати до У. Н. Союзу. По ній п. М. Демидчук попросила присутню п. С. Аструб з Асторії до слова. Пані С. Аструб, як одна з найактивніших члениць відділу УЧХ в Асторії, говорила від того відділу. Шановна гостя зложила гарний привіт, бажаючи успіху в праці нашим членам відділу. По ній говорила п. М. Волічинська з Норт Бруклина. Всіх бесідників і бесідниць присутні нагородили оплесками. Від тов. Любов говорив п. М. Рибак. Зчерги наступила промова головного секретаря У. Н. Союзу, п. Д. Галичина. П. Галичин переповів у гарній формі розвиток У. Н. Союзу та його значіння для українців в Америці. Шановний бесідник підчеркував і виказував, які моральні і матеріяльні користі дав і дає нам батько Союз своїм членам і цілій американській Україні. Буря оплесків була ознакою, що присутні були вдячні за таку глибоко обдуману промову. Зчерги говорив д-р С. Демидчук про Світову Виставу. Бесідник поясняв, чому саме ми, українці, повинні брати участь у цій виставі і які користі ми можемо з того винести.

На цім свято, а властиво промови, закінчено. Пані М. Демидчук подякувала присутнім за їх участь у цім торжестві. Під кінець п. Т. Вальорний заповів іще збірку на сироти, яку в цілості вислано до Філядельфії на руки заряду Сиротинця. Пізно вночі відспіванням „Ще не вмерла Україна" свято закінчено.

Треба тут сказати, що нам на Савт Бруклині таких свят треба більше, то може наші земляки, які ще досі „сплять", збудяться.

М. Д.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

✝

У Перт Амбою, Н. Дж., померла молода члениця від. 155. У. Н. Союзу,

МАРІЯ КАРДАШ БАРНА.

Мала 26 літ. Належала до У. Н. Союзу від першого року життя.

Похорон відбудеться у пятницю, 11. листопаду, в год. 9. рано з місцевої укр. кат. церкви.

Земля Їй пером!

А. Яричевський, секр.

НЕ ЗВЕРТАЙТЕ НА ЦЕ НІЯКОЇ УВАГИ!
Але всі інші звертають увагу на вашу

КРАВАТКУ

3 з гарантованого американського матеріялу одно-долярові кравтки за ___ 1,69

Популярний вибір, що подобається багатьом. 262,-

UKRAINIAN TIE COMPANY
327 PACIFIC ST., PATERSON, N. J.
Не посилається за посліплатою.

МІХАЛ Й. КОСЛОСКІ
ОБЕЗПЕЧЕННЯ І НЕРУХОМОСТИ
(REAL ESTATE)
Публичний нотар. ... Моні ордери.
Корабельні карти. ... Европейські справи.
52 JONES STREET, NEWARK, N. J.
Tel.: Mitchell 2-9394

ХТО ХОЧЕ МАТИ БРОШУРКУ
„ПРО ПОДРУЖЖА"
написану о. Чаплинським
нехай пише до:
Mr. MICHAEL YADLOWSKY,
658 SOUTH ST.,
ELIZABETH, N. J.,
вложить до листа 1 дол., а дістане 20 брошурок, які може розпродати по 5 цнт.

ІСТОРИЧНІ РОМАНИ
З УКРАЇНСЬКОЇ БУВАЛЬЩИНИ.

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ: **ПОБРАТИМИ.** Це перша частина повісти САГАЙДАЧНИЙ, котру автор намітив написати в трьох томах. Українські критики й історики намовили цього відомого автора історичних повістей написати повість з життя славного українського гетьмана, що походив з тої самої української малоземельної шляхти Самбірщини, з котрої походив і автор. Через війну авторові пощастило написати лише першу частину наміреної трильоґії під наг. ПОБРАТИМИ. Ця частина прецікава тим, як автор уявив собі карієру Сагайдачного до приходу на Запорозьку Січ.
Сторін 231 ___ $ .85

ЕВГЕН ГРЕБІНКА: **ЧАЙКОВСЬКИЙ.** Хоча ця повість була написана ще в 1843. році, вона ще є й нині улюбленою книжкою багатьох українських читачів, бо в ній автор, добрий знавець української старовини, малює прецікаво життя козацької України в середині 16. століття, Січ, запорозькі зимовики, степовий побут, охорону границь Гетьманщини, тощо. На тлі козаччини малює цікавих людей зо сильними пристрастями, котрих безкрайна вірність у любові й ненависті заганяє в предивні пригоди й лячні ситуації. Це видання має передмову й гарну вінету на обгортці й ілюстрації, виконані арт. Петром Холодним.
Сторін 143. ___ $ .90

ІВАН ФИЛИПЧАК: **ЗА СЯН.** Історичне оповідання з кінця 10. і початку 11. віку, на тлі землі й народу лемківського.
Сторін 147. ___ $ .40

КЛИМ ПОЛІЩУК: **ГУЛЯЙПІЛЬСЬКИЙ „БАТЬКО".** Це історичний роман новочасного українського письменника з останньої революції в Украї́ні. Героєм повісти є ніхто інший, як відомий отаман „батько" Махно. Автор малює, як це родиться, діає й гине ця цікава історична поява в українськім народі, отаманія, яку автор влучно називає свавільною силою. Роман у двох частях (з портретом автора).
Сторін 327. В оправі ___ $ .95

В. ДЕЖЕЛІЧ. **СОФІЮ ВИБРАВ.** З хорватської мови переклав Михайло Фірак. Повість малює життя в славнім місті Солунь, другій столиці Східнього Римського Царства в 9. століттю, коли звідти вийшли св. Кирило й Методій на наверненння слов'ян на християнство.
Сторін 231. В оправі ___ $1.00

ДАНИЛО МОРДОВЕЦЬ: **ГЕТЬМАН МАЗЕПА.** Цю повість з траґічної епохи великої боротьби гетьмана Мазепи проти лютого царя Петра Першого написав відомий український романіст первісно по московськи. На українську мову переклав Володимир Супранівський.
Сторін 464. В оправі ___ $1.00

"SVOBODA"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

НОВІ ТЕАТРАЛЬНІ КНИЖКИ З КРАЮ!
ЗАМОВЛЯЙТЕ СЬОГОДНІ!

Берім біду за роги, велика збірка веселих сценок, пісень-куплетів, розмов та одноособових і збірних самоговірок, на веселий вечір ___ 45 ц.
Вигадливий бурсак, комедійка для молоді в 2-ох діях, з часів Хмельниччини (2 женщини, 4 мужчин, дівчата, хлопці) ___ 25 ц.
Ой три шляхи широкії, драма з сучасного життя в 4-ох діях, 8 муж., 5. жен. ___ 30 ц.
Село на сцені, збірка монольоґів, діяльоґів, співів і представленя, які надаються для влаштовування: ревії, вечерниці, товариські зібрання тощо ___ 30 ц.
Садок вишневий коло хати, песа на одну дію, на підставі молодечого життя Тараса Шевченка. 2 муж., 1 жінка, 6 дітей ___ 25 ц.

"SVOBODA"
P. O. Box 346 Jersey City, N. J.

ДОМИ НА ПРОДАЖ

ХОЧЕТЕ НАБУТИ ДІМ ЗА МІСТОМ?
7 кімнат і сім лотів. Всякі поліпшення. Курник. Ґарадж, Город і сад. Ціна $4,000. Сплата за умовою. Голоситися до: 256-62
D. KULEBA,
1613 Seventh Street,
Prospect Hts., Trenton, N. J.

ПОШУКУВАННЯ ПРАЦІ

МОЛОДИЙ ХЛОПЕЦЬ
пошукує праці у „ґросерні" або „делікатесен сторі". Має практику й говорить по українськи й англійськи. Голоситися до: 261-2
J. B.,
P. O. Box 346, Jersey City, N. J.

МАЙЖЕ ДАРОМ!

Театральна збірка українських книжок вартости $5.00 після ціни катальога тепер продаємо за одного **доляра.** Добра нагода для аматорських кружків, як також для кожного українця, побільшити свою бібліотеку або вислати до старого краю. Зайдіть особисто, або пришліть одного доляра і 15 центів на пересилку.

Друга нагода є **100 переписних карток,** українські види і інші в красках. Ціна за сотку в місци $1.00. З пересилкою $1.10.

Шалінові хустки з краю, розмір 30x30 цалів, чорні, білі або червоні, з квітами, без френзлів. Ціна за одну $2.50. Для шторників відповідний опуст.

Ґорсети до українського строю з сукна, знижена ціна $2.00.

Червоні коралі, 4 шнурки до українського строю, дуже гарні, ціна $2.00.

Заходіть до Українського Базару на стару адресу на четверту вулицю. Замовлення посилайте до: 138-,

UKRAINIAN BAZAR,
170 E. 4th ST., NEW YORK, N. Y.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРҐ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урядові години: рано від 10 до 12. Ввечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

МИРОН ЛИТВИН
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Без ріжниці, як далеко поза Нюарком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуга щира і чесна. — Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
Новий Український Ундертейкер
заряджує погребами по ціні так низькій, як $150. Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as $150.
Telephone: Orchard 4-8088.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 E. 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Melrose 5-6577

ТАРЗАН СМІЛИВИЙ.

(54)

Зачувши клич Тарзана, Джеф Биґерс побіг наперед кільканадцять кроків. Він не хотів пробудити Марії, яка саме була заснула. А не хотів він її будити тому, що задумував розправитися з Тарзаном так, щоб вона навіть не догадалася, про що йде. Отож, заховавшись оподаль від Марії в корчах, Джеф закликав до Тарзана: „Ми тут!"

Стоячи за корчем, Джеф стиснув у повній рішучості дуло своєї рушниці. Він рішився розторощити Тарзанові голову прикладом рушниці, щоб не розбуджувати Марії. А коли Тарзан буде мертвий, чи приголомшений, він думав зараз же його доставити в руки дикунів, щоб дістати від них окуп. Свій учинок він уже знав, як вияснювати Марії.

Ішло йому про те, щоб не дати Тарзанові заговорити ні слова. А пізніше Джеф думав розказати Марії, як то Тарзан заатакував його, як хотів його і її схопити і назад запровадити до дикунів; бо він напевно є аґентом цього дикунського племени. Зрозуміло, що Марія могла його за те підозрівати, та Джеф у своїй захланності стратив толк.

Тарзан на заклик Джефа ще раз відізвався і зараз же подався в тому напрямку, звідки роздався голос Джефа. Тарзан був радий, що отсе знаходить їх серед нетрів. Бо він у своїм шляхотнім серці був добре зажурився їхньою долею. Не знаючи, що плянує на нього цей білий злочинець Джеф, Тарзан ішов просто йому в лабети.